

Trafikutskottets betänkande 2019/20:TU4

Skydd av Sveriges säkerhet vid radioanvändning

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag om ändring i lagen om elektronisk kommunikation och i offentlighets- och sekretesslagen. Lagförslagen syftar till att skydda Sveriges säkerhet vid användning av radiosändare genom att tillstånd att använda radiosändare ska kunna förenas med villkor om krav som är av betydelse för Sveriges säkerhet. Dessutom ska tillstånd kunna återkallas eller tillståndsvillkor ändras omedelbart om radioanvändningen har orsakat skada för Sveriges säkerhet eller kan antas göra det. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2020.

Utskottet föreslår också ett tillkännagivande till regeringen med anledning av ett motionsyrkande om att den skyndsamt bör se över möjligheten för Säkerhetspolisen och Försvarsmakten att överklaga beviljande eller återkallande av tillstånd till regeringen när det är motiverat utifrån Sveriges säkerhet.

Vidare föreslår utskottet att riksdagen avslår övriga motionsyrkanden som rör uppföljning av den nya lagen, informations- och cybersäkerhet samt vissa frågor om bl.a. säkerhet i 5G-näten, i första hand med hänvisning till redan vidtagna åtgärder.

I betänkandet finns fyra reservationer (S, M, C, V, KD, MP).

Behandlade förslag

Proposition 2019/20:15 Skydd av Sveriges säkerhet vid radioanvändning.

Fem yrkanden i två följdmotioner.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	4
Utskottets överväganden.....	5
Skydd av Sveriges säkerhet vid radioanvändning	5
Reservationer	17
1. Instansordning vid överklagan, punkt 2 (S, C, V, MP).....	17
2. Uppföljning och översyn, punkt 3 (M, KD)	18
3. Några frågor om 5G, punkt 4 (M)	19
4. Några frågor om 5G, punkt 4 (V)	20
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	21
Propositionen	21
Följdmotionerna	21
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	22
<i>Bilaga 3</i>	
Justitieutskottets yttrande 2019/20:JuU3y	30
<i>Bilaga 4</i>	
Försvarsutskottets yttrande 2019/20:FöU4y	40

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Regeringens lagförslag

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation,
2. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2019/20:15 punkterna 1 och 2.

2. Instansordning vid överklagan

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen skyndsamt bör se över möjligheten för Säkerhetspolisen och Försvarsmakten att överklaga beviljande eller återkallande av tillstånd till regeringen när det är motiverat utifrån Sveriges säkerhet.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:3387 av Jessica Roswall m.fl. (M) yrkande 3.

Reservation 1 (S, C, V, MP)

3. Uppföljning och översyn

Riksdagen avslår motion

2019/20:3387 av Jessica Roswall m.fl. (M) yrkandena 1 och 2.

Reservation 2 (M, KD)

4. Några frågor om 5G

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:3381 av Jens Holm m.fl. (V) och

2019/20:3387 av Jessica Roswall m.fl. (M) yrkande 4.

Reservation 3 (M)

Reservation 4 (V)

Stockholm den 19 november 2019

På trafikutskottets vägnar

Jens Holm

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jens Holm (V), Magnus Jacobsson (KD), Anna-Caren Säterberg (S), Jessica Roswall (M), Jasenko Omanovic (S), Sten Bergheden (M), Jimmy Ståhl (SD), Teres Lindberg (S), Anders Hansson (M), Thomas Morell (SD), Johan Büser (S), Elin Gustafsson (S), Helena Gellerman (L), Patrik Jönsson (SD), Emma Berginger (MP), Åsa Coenraads (M) och Mikael Larsson (C).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2019/20:15 Skydd av Sveriges säkerhet vid radioanvändning och två motioner som lämnats med anledning av propositionen. En förteckning över behandlade förslag återfinns i bilaga 1 och regeringens lagförslag finns i bilaga 2. I propositionen finns en redogörelse för ärendets beredning fram till regeringens beslut om propositionen.

Trafikutskottet beslutade den 15 oktober 2019 att bereda justitieutskottet och försvarsutskottet tillfälle att yttra sig över propositionen och följdmotionerna i de delar som berör respektive utskotts beredningsområde. Utskottens yttranden finns i bilaga 3 och 4.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslår regeringen ändringar i lagen om elektronisk kommunikation och i offentlighets- och sekretesslagen för att kunna skydda Sveriges säkerhet vid användning av radiosändare.

En förutsättning för att få tillstånd att använda radiosändare, och för att få medgivande till överlåtelse eller uthyrning av sådana tillstånd, är att en bedömning görs att radioanvändningen inte kommer att orsaka skada för Sveriges säkerhet. Enligt lagförslaget ska tillstånd kunna förenas med villkor om krav som är av betydelse för Sveriges säkerhet. Dessutom ska tillstånd kunna återkallas eller tillståndsvillkor ändras omedelbart om radioanvändningen har orsakat skada för Sveriges säkerhet eller kan antas göra det. Bestämmelserna ska inte gälla för tillstånd för utsändningar som kräver tillstånd enligt radio- och tv-lagen.

Regeringen föreslår att Säkerhetspolisen och Försvarsmakten ska kunna överklaga beslut i tillståndsfrågor som berör Sveriges säkerhet. Vidare föreslås sekretessbrytande bestämmelser för att underlätta nödvändigt informationsutbyte mellan Post- och telestyrelsen (PTS), Säkerhetspolisen och Försvarsmakten i tillståndsfrågor som berör Sveriges säkerhet.

Regeringen föreslår att lagändringarna träder i kraft den 1 januari 2020.

Utskottets överväganden

Skydd av Sveriges säkerhet vid radioanvändning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag i proposition 2019/20:15 Skydd av Sveriges säkerhet vid radioanvändning. Utskottet anser att de föreslagna lagändringarna är motiverade och ändamålsenliga för att skydda Sveriges säkerhet vid radioanvändning.

Vidare tillkännager riksdagen för regeringen att den skyndsamt bör se över möjligheten för Säkerhetspolisen och Försvarsmakten att överklaga beviljande eller återkallande av tillstånd till regeringen när det är motiverat utifrån Sveriges säkerhet. Därmed bifaller riksdagen ett motionsförslag om detta.

Övriga motionsförslag om uppföljning av den nya lagen, översyn av informations- och cybersäkerhet samt vissa frågor om bl.a. säkerhet i 5G-näten avslås, i första hand med hänvisning till redan vidtagna åtgärder.

Jämför reservation 1 (S, C, V, MP), 2 (M, KD), 3 (M) och 4 (V).

Propositionen

Bakgrund

Regeringen framhåller i propositionen att människor och samhället i allt högre grad blir beroende av att teknik är uppkopplad och kommunicerbar via internet, vilket förutsätter säkra digitala system som värnar den personliga integriteten samtidigt som sårbarheter hanteras.

Regeringen konstaterar att tidigare trådburen teknik i stor utsträckning byts ut mot ny teknik som till stor del bygger på användning av radiofrekvenser. Införandet av t.ex. 5G-teknik i mobilnät kommer att öka frekvensberoendet. Den teknikutveckling som bl.a. 5G innebär kommer att möjliggöra mobilnät med bl.a. betydligt högre dataöverföringshastigheter och högre kapacitet än tidigare. 5G förknippas ofta med tillämpningar inom det som kallas ”sakernas internet”, och 5G-näten väntas koppla samman miljarder objekt inom en mängd samhällssektorer.

Regeringen konstaterar samtidigt att med den stora betydelse som 5G väntas få för samhällets digitalisering följer en minskad risktolerans och delvis nya krav på att hantera risker och sårbarheter. Regeringen påtalar att det står klart att digitaliseringen även för med sig risker och hot av delvis okänd karaktär som innebär stora säkerhetsutmaningar som kan vara mycket komplexa. Hot blir svårare att upptäcka, risker mer svårbedömda och beroenden svårare att överblicka. Sårbarheter i t.ex. 5G-näten kan utnyttjas för

att påverka eller attackera system och trådlös digital infrastruktur. Att många kritiska tjänster kommer att vara beroende av trådlös digital infrastruktur gör att systemomfattande och utbredda it-incidenter kan få omfattande konsekvenser för samhället i stort och enskilda invånares integritet. Angrepp på trådlös digital infrastruktur kan därmed påverka Sveriges säkerhet.

Regeringen understryker därför att frekvensberoende digital teknik måste utvecklas under kontrollerbara former och med tillräckligt hög säkerhetsnivå och att den framtida digitala infrastrukturen måste vara säkrad mot tekniska, organisatoriska och rättsliga förhållanden som kan hota säkerhet, integritet och tillgänglighet, och därigenom Sveriges säkerhet. Regeringen betonar att det måste finnas förutsättningar för staten att ingripa vid hot om it-angrepp eller annan antagonistisk verksamhet som har betydelse för Sveriges säkerhet.

Regeringen konstaterar att det på flera håll finns reglering som syftar till att beakta olika säkerhetsaspekter när det gäller trådlös digital infrastruktur. Enligt regeringens mening är det dock viktigt att det utöver dessa system finns verktyg för att komma till rätta med säkerhetsrisker i trådlös digital infrastruktur. Regeringen lämnar därför förslag i propositionen för att nationella säkerhetsintressen ska kunna säkerställas i högre utsträckning i samband med tillstånd att använda radiosändare.

Ändringar i lagen om elektronisk kommunikation och i offentlighets- och sekretesslagen

Grundprincipen vid tillståndsprövning enligt lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, förkortad LEK, är att den som ansöker om tillstånd att använda radiosändare ska beviljas detta om vissa förutsättningar är uppfyllda. Till dessa förutsättningar hör att radioanvändningen utgör en effektiv användning av frekvensutrymmet och att det kan antas att radioanvändningen inte kommer att inkräkta på det frekvensutrymme som behövs för de verksamheter som är undantagna från tillståndskravet. Varken vid tillståndsgivningen eller senare finns det dock enligt nu gällande ordning möjlighet att ta särskild hänsyn till Sveriges säkerhet. Regeringen anser dock att det måste finnas förutsättningar för att ta hänsyn till Sveriges säkerhet när samhällsviktig infrastruktur som t.ex. 5G-nät byggs ut. Regeringen föreslår därför att det bland förutsättningarna för att tillstånd att använda radiosändare ska beviljas bör läggas till att det kan antas att radioanvändningen inte kommer att orsaka skada för Sveriges säkerhet. Denna förutsättning ska enligt regeringen också gälla i ärenden om medgivanden till överlåtelse eller uthyrning av sådana tillstånd.

Regeringen påtalar att radioanvändning kan vara säkerhetshotande på grund av den tekniska utrustning som används. Regeringen anser därför att det bör vara möjligt att i tillståndsvillkor ställa säkerhetskrav på den tekniska utrustning, den organisation eller de avtal som är relaterade till radiosändningen. Det bör enligt regeringen vara möjligt att t.ex. utesluta komponenter, leverantörer eller servicepersonal som inte håller en tillräckligt

hög säkerhetsnivå. Även om det i det stora flertalet tillståndsärenden inte torde finnas skäl att anta att radioanvändningen kommer att orsaka skada för Sveriges säkerhet anser regeringen att det ska vara möjligt att beakta nationella säkerhetsintressen i alla tillstånd. Regeringen föreslår därför att tillstånd att använda radiosändare ska kunna förenas med villkor om krav som är av betydelse för Sveriges säkerhet.

I LEK finns bestämmelser om i vilka fall tillstånd att använda radiosändare får återkallas och tillståndsvillkor omedelbart ändras. Regeringen föreslår att dessa möjligheter också bör finnas om radioanvändningen har orsakat skada för Sveriges säkerhet eller det kan antas att radioanvändningen kommer att orsaka sådan skada.

Regeringen förtydligar i propositionen att tillstånd för utsändningar som kräver tillstånd enligt radio- och tv-lagen inte omfattas av de föreslagna ändringarna i LEK.

Det är Post- och telestyrelsen (PTS) som prövar frågor om tillstånd att använda radiosändare och som är tillsynsmyndighet enligt LEK. Det är dock bara Säkerhetspolisen och Försvarsmakten som tillsammans har en helhetsbild när det gäller säkerhetsläget och hotbilden mot Sverige och tillgång till de uppgifter som behövs för att bedöma om radioanvändning kan antas orsaka skada för Sveriges säkerhet. Regeringen delger därför sin avsikt att i förordning införa en skyldighet för PTS att samråda med Säkerhetspolisen och Försvarsmakten i ärenden som rör tillstånd att använda radiosändare. Det innebär att PTS kan komma att fatta beslut som går Säkerhetspolisen eller Försvarsmakten emot när det gäller vilka åtgärder som bör vidtas för att skydda Sveriges säkerhet. Eftersom Säkerhetspolisen och Försvarsmakten har till uppgift att bevaka och värna Sveriges säkerhet bör enligt regeringen dessa myndigheter kunna överklaga beslut som avser sådana frågor. Regeringen föreslår därför att det infogas en bestämmelse i LEK med innebörden att Säkerhetspolisen och Försvarsmakten får överklaga beslut som gäller beviljande av tillstånd att använda radiosändare eller medgivande att överlåta eller hyra ut ett sådant tillstånd. Det gäller även tillståndsmyndighetens beslut om att förena tillstånd att använda radiosändare med villkor och beslut om återkallelse eller ändring av sådant villkor. Regeringen föreslår att besluten ska kunna överklagas till förvaltningsrätten och kammarrätten enligt gängse instansordning.

För att detta samråd mellan PTS och Säkerhetspolisen och Försvarsmakten ska bli möjligt krävs att de två sistnämnda myndigheterna vid behov kan lämna uppgifter som omfattas av sekretess till PTS i ärenden som rör tillstånd att använda radiosändare. Likaså krävs att PTS vid behov kan lämna uppgifter som omfattas av sekretess till Säkerhetspolisen och Försvarsmakten om vem som är sökande i ärenden om tillstånd att använda radiosändare. Regeringen föreslår därför att sekretessbrytande bestämmelser införs i offentlighets- och sekretesslagen för att sådana uppgifter ska kunna lämnas mellan myndigheterna. Med hänsyn till uppgifternas art anger dock regeringen samtidigt att det bör finnas utrymme för Säkerhetspolisen och Försvarsmakten

att bedöma om uppgifter bör lämnas eller inte i det enskilda fallet; en uppgift bör få lämnas endast om intresset av att den lämnas har företräde framför det intresse som sekretessen ska skydda.

Kraftträdande

För närvarande pågår förberedelser för ett inbjudningsförfarande för att i början av 2020 bevilja tillstånd i frekvensbandet 3,4–3,8 GHz efter en auktion. Det frekvensbandet lämpar sig för mobila bredbandstjänster och är intressant för den kommande utvecklingen av 5G. Mot bakgrund av de säkerhetsutmaningar som finns vid utbyggnad av trådlös digital infrastruktur anser regeringen att de lagändringar som nu föreslås bör träda i kraft innan tillstånd beviljas i frekvensbandet 3,4–3,8 GHz. Lagändringarna bör enligt regeringen därför träda i kraft den 1 januari 2020.

Konsekvenser

Förslagen i propositionen berör samtliga ca 35 000 tillståndshavare inom många olika sektorer. Det gäller allt från operatörer som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät och elektroniska kommunikationstjänster, t.ex. mobiltelefoni och mobil datatrafik, och andra näringsidkare som använder radiosändare i sin verksamhet, t.ex. för telemetri, larm eller fjärrstyrning, till fysiska personer som använder radiosändare för t.ex. privat båtradio eller amatörradio. Varje år handlägger PTS ca 10 000 tillståndsansökningar. Därutöver förlängs varje år ett varierande antal tillstånd.

Regeringen gör bedömningen att det endast i sällsynta fall kommer att finnas anledning att neka någon ett tillstånd eller en förlängning av ett tillstånd med hänvisning till de föreslagna reglerna. Detsamma gäller för återkallelse av tillstånd. En återkallelse är en ingripande åtgärd för den som drabbas. Om en mobiloperatörs tillstånd återkallas skulle det kunna innebära att verksamheten måste läggas ned. Konsekvenserna av en sådan åtgärd kan potentiellt omfatta stora delar av samhället. Att återkalla ett sådant tillstånd borde dock bli aktuellt endast i undantagsfall.

Det i praktiken mest förekommande fallet bedöms vara att tillstånd behöver förenas med villkor eller att tidigare beslutade villkor behöver ändras. Med hänsyn till att villkor ska innebära krav som är av betydelse för Sveriges säkerhet och att en stor andel tillstånd sannolikt kommer att vara mängdärenden som är oproblematiska utifrån de hotbilder som finns, bedömer regeringen emellertid att inte heller sådana situationer blir särskilt vanliga. Om villkor meddelas om t.ex. utrustning, komponenter eller leverantörer kan tillståndshavares verksamheter behöva anpassas, vilket kan medföra extra kostnader. Propositionens förslag bedöms dock inte påverka företagens administrativa kostnader.

Regeringen gör bedömningen att PTS prövning av tillståndsärenden kommer att ta något längre tid och kräva visst merarbete eftersom PTS behöver

samråda med Säkerhetspolisen och Försvarsmakten. Situationer där radioanvändning kan antas orsaka skada för Sveriges säkerhet eller i de fall det finns skäl att förena tillstånd med villkor bedöms inte bli särskilt vanliga. Därför bedömer regeringen att kostnaderna för PTS, Säkerhetspolisen och Försvarsmakten kommer att kunna rymmas inom befintliga ramar.

Regeringen anger dock att förslagen kan innebära att it-system för tillståndsregister hos PTS, och eventuellt även system hos Säkerhetspolisen och Försvarsmakten, behöver utvecklas eller förnyas. Regeringen avser att återkomma till den frågan i annan ordning.

Motionerna

I kommittémotion 2019/20:3381 av Jens Holm m.fl. (V) ställer sig motionärerna bakom de lagändringar som regeringen föreslår i propositionen som de anser är rimliga för att bättre kunna säkerställa nationella säkerhetsintressen i fråga om tillstånd att använda radiosändare. Motionärerna påpekar i sammanhanget att 5G är en teknik som gör det möjligt att utveckla helt nya tjänster. En framgångsrik utbyggnad av 5G-nätet skapar enligt motionärerna inte minst förutsättningar för ökad elektrifiering inom transportsektorn och bättre kommunikationer på landsbygden. 5G-nätet har därmed potential att lägga grunden för innovativa och klimatsmarta transporter samt bidra till att minska klyftan mellan stad och land. Detta förutsätter kommunikationslösningar som inte är beroende av eller riskerar att påverkas av utländska aktörer. Motionärerna anser att anförda strategiska och säkerhetsmässiga motiv stärker skälen för att staten bör äga 5G-nätet och ansvara för utbyggnaden. Ett statligt ägt nät är det mest samhällsekonomiskt rationella systemet då telenät är att jämföras med annan samhällskritisk infrastruktur, framhåller motionärerna. Med ett statligt ägande av framtida radionät kan tillstånd för radiosändaranvändning göras i enlighet med regeringens nya förslag, men med den stora fördelen att staten äger nätet. Regeringen bör enligt motionärerna därför återkomma till riksdagen med förslag på hur utbyggnaden av 5G-nätet kan genomföras i statlig regi.

I kommittémotion 2019/20:3387 efterlyser Jessika Roswall m.fl. (M) i yrkande 1 en översyn av befintlig lagstiftning och strategier som berör cyber- och informationssäkerheten. Detta är enligt motionärerna nödvändigt för att identifiera brister och för att kunna föreslå förbättringar på området. Motionärerna anför som skäl för en sådan översyn att de senaste årens snabba utveckling av digital kommunikation ställer stora krav på att lagstiftning, strategier och föreskrifter är uppdaterade, relevanta och sinsemellan kompatibla.

Motionärerna anser i yrkande 2 att regeringen bör följa utvecklingen av hur de nya reglerna med anledning av propositionen tillämpas. Motionärerna understryker att själva tillämpningen och prövningen av de nya reglerna kommer att vara mycket viktig framgent för att det ska finnas en tydlighet och förutsägbarhet för de aktörer som berörs av lagstiftningen. Det handlar

exempelvis om vilka ägare eller nyttjare som anses vara olämpliga eller bedömningar av hur Sveriges säkerhet påverkas av vilken teknisk utrustning och/eller leverantör som anses vara olämplig. Regeringen bör lämpligen därför återkomma med en utvärdering två år efter att regelförändringarna har trätt i kraft.

I yrkande 3 föreslår motionärerna att regeringen skyndsamt ser över möjligheten för Säkerhetspolisen och Försvarmakten att kunna överklaga beviljade tillstånd och återkallelser till regeringen. Motionärerna anser att detta förfarande är rimligare än propositionens förslag som innebär att tolkningar av eventuella implikationer för Sveriges säkerhet ska avgöras av en förvaltningsdomstol.

I yrkande 4 efterlyser motionärerna en gemensam nordisk linje i fråga om säkerheten i 5G-nätet. Motionärerna pekar på att det i dag saknas en gemensam linje hos de nordiska länderna kring hur man ser på säkerhetsriskerna kopplat till leverantörerna av 5G-nätet. Det utgör en betydande brist i ljuset av de höga ambitioner som de nordiska länderna har på det här området. Och det står även i kontrast mot ambitionerna att fördjupa det nordiska säkerhets- och försvarssamarbetet inklusive samarbetet för att stärka cybersäkerheten, tillägger motionärerna.

Justitieutskottets yttrande

Justitieutskottet har yttrat sig över propositionen i de delar som berör frågor om säkerhetsskydd och Säkerhetspolisens roll i denna typ av ärenden och över kommittémotion 2019/20:3387 (M) yrkandena 1 och 3 (ytr. 2019/20:JuU3y).

Justitieutskottet delar regeringens bedömning att det finns ett behov av att skydda Sveriges säkerhet vid radioanvändning. Utskottet ställer sig därför positivt till det aktuella förslaget om att kunna förena tillstånd med villkor om att det kan antas att radioanvändningen inte kommer att orsaka skada för Sveriges säkerhet.

Vad gäller motionsyrkandet om en översyn av cyber- och informations-säkerheten uppmärksammar justitieutskottet det arbete som redan bedrivs på området, t.ex. den komplettering av den nya säkerhetsskyddslagen som bereds inom Regeringskansliet. Mot denna bakgrund finner utskottet ingen anledning för riksdagen att, utifrån de synpunkter som utskottet har att beakta, göra ett sådant tillkännagivande om en mer allmän översyn av cyber- och informationssäkerheten och anser därför att trafikutskottet bör avstyrka motion 2019/20:3387 (M) yrkande 1. När det gäller instansordningen för överklaganden som behandlas i yrkande 3 delar justitieutskottet regeringens uppfattning om att den nuvarande ordningen tills vidare bör behållas, vilket innebär att det är en förvaltningsdomstol som prövar överklaganden enligt lagförslaget. Justitieutskottet noterar därvid också vad regeringen anför om att utformningen av instansordningen i ärenden som berör Sveriges säkerhet är aktuell i flera olika sammanhang och att det därför kan finnas anledning att återkomma till frågan. Justitieutskottet anser därmed att trafikutskottet bör

avstyrka motion 2019/20:3387 (M) yrkande 3. I yttrandet finns två avvikande meningar (M, SD, KD).

Försvarsutskottets yttrande

Försvarsutskottet har yttrat sig över propositionen och de två inkomna följdmotionernas samtliga fem yrkanden i de delar som berör utskottets beredningsområde (yttr. 2019/20:FöU4y).

Försvarsutskottet välkomnar i sitt yttrande förslagen i propositionen som utskottet anser ligga inom ramen för den nationella strategin för samhällets informations- och cybersäkerhet. Förslagen kompletterar bl.a. den lag om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster som tidigare införts i syfte att genomföra EU:s direktiv om nät- och informationssäkerhet (det s.k. NIS-direktivet) i svensk rätt. Försvarsutskottet anser att de föreslagna författningsändringarna är en förutsättning för att kunna möta allvarliga hot mot samhällets funktioner och hävda Sveriges suveränitet och territoriella integritet.

Vad gäller yrkandet i kommittémotion 2019/20:3381 (V) är försvarsutskottets ståndpunkt den att ett statligt ägt 5G-nät inte är lösningen på säkerhetsutmaningarna. Utskottet vidhåller att ansvarsprincipen kräver att alla berörda aktörer – privata som offentliga – har ansvar för att identifiera och möta informationspåverkan inom sina respektive ansvarsområden, t.ex. i samband med överlåtelse och upplåtelse av viktigare infrastruktur. Försvarsutskottet anser därför att trafikutskottet bör avstyrka motionen.

Med anledning av den aktuella propositionen, tidigare lagförslag och den nationella strategin anser försvarsutskottet att det inte finns anledning att i dagsläget göra ytterligare en översyn av cyber- och informationssäkerheten i landet som föreslås i kommittémotion 2019/20:3387 (M) yrkande 1. Vidare förutsätter försvarsutskottet att regeringen noga kommer att följa tillämpningen av de nya reglerna som föreslås i propositionen och överväga en utvärdering i framtiden, varför yrkande 2 i samma motion bör avstyrkas. Mot bakgrund av den befintliga strategins inriktning och redan pågående samarbeten mellan de nordiska länderna i fråga om 5G ser försvarsutskottet inte anledning för trafikutskottet att i dagsläget tillstyrka förslaget i yrkande 4 om ett ökat nordiskt samarbete. Försvarsutskottet föreslår dock mot bakgrund av det säkerhetspolitiska läget att regeringen skyndsamt ska se över möjligheten för Säkerhetspolisen och Försvarsmakten när det är motiverat utifrån Sveriges säkerhet att kunna överklaga beviljade eller återkallade tillstånd till regeringen. Försvarsutskottet föreslår därför att trafikutskottet tillstyrker motion 2019/20:3387 (M) yrkande 3 och att riksdagen således tillkännager för regeringen vad utskottet anför ovan. I yttrandet finns två avvikande meningar (M, KD).

Utskottets ställningstagande

Regeringens lagförslag

Digitaliseringen innebär stora möjligheter för samhället i stort, såväl för individer, näringslivet och civilsamhället som för den offentliga sektorn. Regeringen framhåller i propositionen att med den stora betydelse som t.ex. 5G väntas få för utvecklingen av sakernas internet och de nya tillämpningar som detta för med sig för hela samhällets digitalisering följer samtidigt att många kritiska tjänster kommer att vara beroende av trådlös digital infrastruktur, som t.ex. 5G-nät. Utskottet instämmer med regeringen i att systemomfattande och utbredda it-incidenter därför kan få omfattande konsekvenser för samhället i stort och för enskilda invånares integritet. Det är därför mycket angeläget att den framtida digitala infrastrukturen kan säkras mot tekniska, organisatoriska och rättsliga förhållanden som kan hota säkerhet, integritet och tillgänglighet, och därigenom skada Sveriges säkerhet.

Mot bakgrund av den rådande hotbilden gör regeringen i propositionen bedömningen att det måste vara möjligt att ta hänsyn till Sveriges säkerhet vid utbyggnad av trådlös digital infrastruktur, som t.ex. 5G-nät. Regeringen understryker att det bör finnas möjligheter att utesluta komponenter, leverantörer, operatörer och radioanvändare som inte håller en tillräckligt hög säkerhetsnivå. Utskottet delar regeringens uppfattning och finner det således lämpligt att i svensk lagstiftning införa möjligheter att ingripa mot radioanvändning som har orsakat eller kan antas orsaka skada för Sveriges säkerhet. På så vis införs ett anpassat skydd av t.ex. 5G-nät, och den infrastruktur som ligger bakom viktiga samhällseliga och ekonomiska funktioner kommer att bättre kunna värnas mot manipulering och andra it-angrepp som kan innebära skada för Sveriges säkerhet anser utskottet.

Det är Post- och telestyrelsen (PTS) som prövar frågor om tillstånd att använda radiosändare och som är tillsynsmyndighet enligt lagen om elektronisk kommunikation (LEK). Samtidigt är det Säkerhetspolisen och Försvarsmakten som har den helhetsbild över säkerhetsläget och hotbilden mot Sverige liksom tillgång till de uppgifter som behövs för att bedöma om radioanvändning kan antas orsaka skada för Sveriges säkerhet. Utskottet välkomnar därför att regeringen i propositionen aviserar att den planerar att genom en förordning införa en skyldighet för PTS att samråda med Säkerhetspolisen och Försvarsmakten i ärenden som gäller tillstånd att använda radiosändare. Myndigheten ska dessutom på begäran av Säkerhetspolisen eller Försvarsmakten pröva om det finns skäl att återkalla tillstånd eller ändra tillståndsvillkor på grund av att radioanvändningen har orsakat skada för Sveriges säkerhet eller kan antas komma att göra det.

Mot bakgrund av det växande behovet av trådlös kommunikation i samhället, och inte minst den viktiga roll som 5G-tekniken kommer att ha i framtiden, finner utskottet sammanfattningsvis att de föreslagna lagändringarna i propositionen är motiverade och ändamålsenliga för att

skydda Sveriges säkerhet vid radioanvändning. Utskottet föreslår därmed att riksdagen bifaller propositionen och de lagförslag som läggs fram i den.

Instansordning vid överklagan

Med tanke på takten i den pågående digitala utvecklingen och de säkerhetsutmaningar 5G för med sig är det angeläget att Säkerhetspolisen och Försvarsmakten ges möjlighet när det är motiverat utifrån Sveriges säkerhet att kunna överklaga beviljade tillstånd eller återkallelse av tillstånd att använda radiosändare. Liksom försvarsutskottet anser dock trafikutskottet, till skillnad från regeringen, att sådana överklaganden bör göras till regeringen. Det är också i linje med de remissvar som Säkerhetspolisen och Försvarsmakten har lämnat inför framtagandet av propositionen. Detta är enligt utskottets mening en mer rimlig modell än alternativet att tolkningar av eventuella implikationer för Sveriges säkerhet ska avgöras av en förvaltningsdomstol. Utskottet noterar att regeringen i propositionen påpekar att utformningen av instansordningen i ärenden som berör Sveriges säkerhet är aktuell i flera olika sammanhang och att det därför kan finnas anledning att återkomma till frågan. Utskottet vill dock understryka att detta bör ske skyndsamt, inte minst mot bakgrund av de säkerhetsutmaningar som följer i spåren av den nya 5G-tekniken.

Utskottet anser därför att riksdagen bör rikta ett tillkännagivande till regeringen om att den skyndsamt bör se över möjligheten för Säkerhetspolisen och Försvarsmakten att överklaga beviljande eller återkallande av tillstånd till regeringen när det är motiverat utifrån Sveriges säkerhet.

Därmed tillstyrker utskottet motion 2019/20:3387 (M) yrkande 3.

Uppföljning och översyn

I motion 2018/19:3387 (M) yrkande 2 efterfrågas att tillämpningen av de nya reglerna följs upp. Utskottet vill i sammanhanget understryka att det är mycket viktigt för digitaliseringens utveckling att man hittar en säkerhetsnivå som kan möta dagens och framtidens behov, något som även regeringen framhåller i propositionen. Liksom försvarsutskottet förutsätter dock trafikutskottet att regeringen noga kommer att följa tillämpningen av de nya regler som föranleds av propositionen och överväga en utvärdering i framtiden. Utskottet noterar också i sammanhanget att regeringen i propositionen meddelar sin avsikt att bl.a. följa utvecklingen i frågor som rör ersättning och ekonomisk kompensation vid återkallelser eller ändring av tillstånd för att bedöma om det finns behov av lagstiftningsåtgärder, liksom i frågan om behovet av att utveckla och förnya it-system för tillståndsregister hos PTS och eventuellt även system hos Säkerhetspolisen och Försvarsmakten.

Utskottet vill här också hänvisa till PTS instruktion där det framgår att myndigheten ska verka för att målen inom politiken för informationssamhället uppnås, vilket också gäller de mål som anges i LEK. Vidare ska myndigheten beskriva och analysera utvecklingen och resultaten inom sitt ansvarsområde samt rapportera detta till regeringen. PTS ska särskilt uppmärksamma och

analysera eventuella problem inom området och vidta eller lämna förslag till lämpliga åtgärder när det är påkallat. Myndigheten ska dessutom regelbundet göra strategiska analyser inom området för elektronisk kommunikation och redovisa den långsiktiga inriktningen av myndighetens tillämpning av regleringen på området. Ytterligare en uppgift utskottet vill lyfta fram är att myndigheten ska verka för ökad nät- och informationssäkerhet i fråga om elektronisk kommunikation. Detta sker genom samverkan med andra myndigheter som har särskilda uppgifter inom det som rör informationssäkerhet, säkerhetsskydd och integritetsskydd men även med övriga berörda aktörer på området.

Vad gäller önskemålet i motion 2018/19:3387 (M) yrkande 1 om en översyn av befintlig lagstiftning och strategier som berör cyber- och informationssäkerheten vill utskottet till att börja med peka på att regeringen i propositionen framhåller att teknikutvecklingen kräver strategiska överväganden inom flera områden, bl.a. i fråga om att bemöta cyber- och hybridhot, där Sveriges samlade och långsiktiga intressen och målsättningar analyseras och bedöms. Målsättningen är att säkerställa en tillräckligt hög säkerhetsnivå i den digitala infrastrukturen som beaktar dessa aspekter. Utskottet välkomnar detta.

Vissa av de åtgärder som vidtagits för att värna den digitala säkerheten är tydligt sammanbundna med 5G-frågor. Utskottet kan här peka på det regeringsuppdrag som PTS redovisade den 28 juni 2019 och som handlar om att lämna ett förslag till riskanalys för it-säkerhet i svenska 5G-nät i enlighet med Europeiska kommissionens rekommendationer (EU) 2019/534 om it-säkerhet i 5G-nät. Vidare kan nämnas att PTS i oktober 2019 också presenterade ett förslag till nya regler för att höja säkerheten i nät och tjänster inför den kommande utbyggnaden av 5G-näten. I takt med att allt fler tjänster och samhällsfunktioner förlitar sig på fungerande elektroniska kommunikationsnät och -tjänster vill PTS därigenom höja kraven på vad som är rimlig driftsäkerhet. De föreslagna ändringarna innebär främst att operatörerna oftare ska göra riskanalyser samt ta höjd för ytterligare hot i sina riskanalyser.

Utskottet instämmer i motionärernas uppfattning att det är viktigt att arbetet med Sveriges säkerhet inte bara begränsas till 5G-utbyggnaden. Utskottet konstaterar därför också med tillfredsställelse att flera angelägna initiativ initierats under de senaste åren inom cyber- och informationssäkerhetsområdet i bredare bemärkelse, vilket även framhålls av justitieutskottet och försvarsutskottet i deras respektive yttranden. Exempelvis beslutades om en ny säkerhetsskyddslag (2018:585) i maj 2018 mot bakgrund av att digitaliseringen och användningen av informationsteknik genomgått en betydande förändring sedan den tidigare säkerhetsskyddslagen trädde i kraft 20 år tidigare. Kompletteringar av den nya säkerhetsskyddslagen har därefter utretts för att stärka förmågan att effektivt och samordnat förebygga och hantera omedelbara hot mot och utmaningar för Sveriges säkerhet (SOU 2018:82) och bereds nu inom Regeringskansliet. Vidare har det genom lagen

(2018:1174) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster som stiftats i syfte att genomföra EU:s direktiv om nät- och informationssäkerhet (NIS-direktivet) bl.a. införts krav på säkerhetsåtgärder för leverantörer av vissa samhällsviktiga tjänster och digitala tjänster. Genom den s.k. cybersäkerhetsakten (Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/881), som syftar till att höja cybersäkerhetsnivån i unionen, fastställs en mekanism för att inrätta en gemensam modell för cybersäkerhetscertifiering. Utskottet vill också påminna om att regeringen i juni 2017 beslutade om en nationell strategi för samhällets informations- och cybersäkerhet som utgör en plattform för regeringens arbete på området. Strategin fastställer ett antal målsättningar inom sex prioriterade områden och bidrar till att skapa långsiktiga förutsättningar för samhällets aktörer att arbeta effektivt med informations- och cybersäkerhet. Det handlar exempelvis om att öka säkerheten i nätverk, produkter och system och om att stärka förmågan att förebygga, upptäcka och hantera cyberattacker och andra it-incidenter. I sammanhanget vill utskottet slutligen också framhålla att regeringen har aviserat att ett nationellt cybersäkerhetscenter ska inrättas 2020 för att stärka Sveriges samlade förmåga att förebygga, upptäcka och hantera cyberhot samt minska cybersårbarheterna.

Med hänvisning till vidtagna åtgärder och pågående arbete på området finner utskottet sammanfattningsvis ingen grund för att vidta ytterligare åtgärder med anledning av motionsförslaget och avstyrker därmed motion 2019/20:3387 (M) yrkandena 1 och 2.

Några frågor om 5G

I motion 2019/20:3381 (V) förespråkas att utbyggnaden av 5G-nät bör genomföras i statlig regi. Utskottet vill mot denna bakgrund inledningsvis påminna om att det i ett av de delmål riksdagen slagit fast under målet för digitaliseringspolitiken anges att elektroniska kommunikationer i första hand ska tillhandahållas genom en fungerande marknad, men att staten har ett ansvar på områden där allmänna intressen inte enbart kan tillgodoses av marknaden (prop. 2014/15:1 utg.omr. 22, bet. 2014/15:TU1, rskr. 2014/15:86). Utskottet vill också framhålla att det i bredbandsstrategin från 2016 betonas att marknaden och det offentliga har en viktig roll att spela för att hela Sverige ska få tillgång till snabbt bredband på ett så effektivt sätt som möjligt och att det i sammanhanget därför är avgörande att marknadens aktörer fortsätter sina investeringar och ges incitament och förutsättningar för att uppnå målen i bredbandsstrategin. Strategin understryker vikten av att privata investeringar inte förhindras eller trängs ut, samtidigt som man måste beakta det offentligas ansvar för att medborgarna får tillgång till och kan använda digitala tjänster. Det innebär att en balanserad försiktighetsprincip bör råda i fråga om hur offentliga aktörer ska investera i bredbandsinfrastruktur för att tillgodose bredbandsbehovet. Utskottet vill även peka på att regeringen i budgetpropositionen för 2020 framhåller att viktiga faktorer som konkurrens

och goda investeringsnivåer är kännetecknande för en gynnsam utveckling av marknaden för elektronisk kommunikation.

Utskottet vill också hänvisa till den bedömning som försvarsutskottet gör i sitt yttrande, nämligen att ett 5G-nät i statlig regi inte är en lösning på säkerhetsfrågan. Ansvarsprincipen kräver i stället att alla berörda aktörer har ansvar för att identifiera och möta informationspåverkan inom sina respektive ansvarsområden och att alla måste bidra till att förebygga och förhindra att väsentliga totalförsvarsintressen exponeras för risker. Trafikutskottet delar i allt väsentligt den uppfattningen och anser att den modell som hittills använts för att bygga ut den digitala infrastrukturen i Sverige har fungerat väl, vilket betyder att det i första hand är kommersiella aktörer som bygger ut och att det offentliga träder in när situationen så kräver. Motion 2019/20:3381 (V) avstyrks därmed.

Med anledning av yrkande 4 i motion 2019/20:3387 (M) om en gemensam nordisk linje i frågan om säkerheten i 5G-nätet vill utskottet uppmärksamma att de nordiska ländernas statsministrar i maj 2018 undertecknade en avsiktsförklaring om utveckling av 5G i Norden som innebär att Norden ska vara den första sammanlänkade 5G-regionen i världen. I detta ingår också att identifiera områden där det nordiska samarbetet behöver intensifieras. Arbetet med att följa upp och genomföra avsiktsförklaringen har fortsatt under 2019, bl.a. genom ett rundabordssamtal med 5G-expert i syfte att peka ut hinder och lösningar som påverkar 5G-teknikens utvecklingsmöjligheter. De nordiska digitaliseringsministrarna har ansvaret för det fortsatta arbetet på området.

Avsiktsförklaringen tar bl.a. fasta på att

- uppmuntra utvecklingen av nya testanläggningar
- säkerställa teknisk koordination av 5G-frekvensband inom regionen
- undanröja hinder för expansion av 5G-nätverk, i synnerhet för utbyggnad av basstationer och antenner
- uppmuntra och övervaka utvecklingen av 5G inom några särskilt utpekade områden.

Utskottet vill också påminna om de förslag till riskanalys av nationell 5G-infrastruktur som PTS redovisade till regeringen i juni 2019. Underlaget ska bidra till en EU-gemensam riskanalys och förslag till åtgärder på området.

Mot bakgrund av vad som anförs ovan ser utskottet inte anledning att tillstyrka förslaget om ett ökat nordiskt samarbete. Utskottet avstyrker därmed motion 2019/20:3387 (M) yrkande 4.

Reservationer

1. Instansordning vid överklagan, punkt 2 (S, C, V, MP)

av Jens Holm (V), Anna-Caren Säterberg (S), Jasenko Omanovic (S), Teres Lindberg (S), Johan Büser (S), Elin Gustafsson (S), Emma Berginger (MP) och Mikael Larsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motion

2019/20:3387 av Jessika Roswall m.fl. (M) yrkande 3.

Ställningstagande

Vi vill inledningsvis påminna om att det av nuvarande bestämmelser i lagen om elektronisk kommunikation (LEK) följer att beslut som rör tillstånd att använda radiosändare får överklagas till förvaltningsrätten och kammarrätten, och om att regeringen inte har föreslagit någon förändring av denna instansordning. Vi vill i sammanhanget också understryka att de prövningar som ska göras enligt de nu föreslagna ändringarna i LEK har likheter med de prövningar som ska göras enligt vissa andra lagar, där överklaganden av myndighetsbeslut som rör Sveriges säkerhet görs till en förvaltningsdomstol. Vi vill vidare peka på att prövningen i ärenden som rör tillstånd att använda radiosändare kommer att innefatta en rad olika bedömningsgrunder som inte tar sikte på frågan om Sveriges säkerhet. I dessa delar är det därför inte lämpligt att prövningen av överklaganden görs av regeringen. Vidare kan det, som regeringen påtalar i propositionen, ifrågasättas om överklagande till regeringen i de delar som inte avser Sveriges säkerhet uppfyller de krav avseende rätt till överklagande som ställs i artikel 31 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 av den 11 december 2018 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation. Vi vill också liksom regeringen understryka att det är förenat med praktiska svårigheter att låta de delar av ett överklagande som berör Sveriges säkerhet överklagas till regeringen medan övriga delar ska prövas av en förvaltningsdomstol.

I likhet med justitiekottet har vi sammanfattningsvis ingen annan uppfattning än regeringen om att den nuvarande instansordningen bör behållas, vilket innebär att det är förvaltningsdomstolen som bör pröva överklaganden av beslut att bevilja eller återkalla tillstånd för radiosändare. Vi vill i sammanhanget också peka på vad regeringen anför om att utformningen av instansordningen i ärenden som berör Sveriges säkerhet är aktuell i flera olika sammanhang och att det kan därför finnas anledning att återkomma till

frågan. Mot bakgrund av vad som redovisas ovan anser vi att motion 2019/20:3387 (M) yrkande 3 bör avslås.

2. Uppföljning och översyn, punkt 3 (M, KD)

av Magnus Jacobsson (KD), Jessika Roswall (M), Sten Bergheden (M), Anders Hansson (M) och Åsa Coenraads (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2019/20:3387 av Jessika Roswall m.fl. (M) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

De senaste årens snabba utveckling av digital kommunikation ställer stora krav på att lagstiftning, strategier och föreskrifter är uppdaterade, relevanta och sinsemellan kompatibla. Utifrån den nya tidens utmaningar har ett antal centrala dokument tagits fram som helt eller delvis berör cybersäkerhetsfrågor. Vi vill här lyfta fram som exempel den nationella säkerhetsstrategin, en ny säkerhetsskyddslag, regeringens nationella strategi för samhällets informations- och cybersäkerhet och nu senast propositionen om skydd av Sveriges säkerhet vid radioanvändning.

Fokus i debatten ligger just nu till största delen på nästa generations mobilnätverk, 5G, inte minst utifrån den pågående konflikten mellan USA och Kina om vilka leverantörer som ska få vara med och bygga 5G-nätet. Samtidigt är det enligt vår mening viktigt att arbetet med Sveriges säkerhet inte begränsas till endast 5G, som utgör en del av hela det digitala ekosystemet. Vi anser därför att det bör göras en översyn av befintlig lagstiftning och strategier som berör cyber- och informationssäkerhet i syfte att identifiera brister – enskilt och i samordningen – samt att föreslå förbättringar.

Vidare anser vi att själva tillämpningen och prövningen av de nya reglerna som regeringen föreslår i proposition 2019/20:15 Skydd av Sveriges säkerhet vid radioanvändning kommer att vara mycket viktig framgent för att det ska finnas tydlighet och förutsägbarhet för de aktörer som berörs. Det gäller t.ex. vilka ägare eller nyttjare som anses vara olämpliga eller bedömningar av hur Sveriges säkerhet påverkas av vilken teknisk utrustning och/eller vilken leverantör som anses vara olämplig exempelvis med avseende på kontraktering och ingående av serviceavtal. Frågorna om digital säkerhet berör inte bara teknik utan i lika hög utsträckning leverantörer. Vår gemensamma ståndpunkt är att regeringen noga bör följa tillämpningen av de nya reglerna och återkomma med en utvärdering två år efter att reglerna har trätt i kraft. Vi

anser också att den reglering som styr rätten att använda radiofrekvenser i de delar som avser samhällsviktiga aktörers behov bör ses över för att garantera dessa aktörers säkerhetsintressen.

Vad vi nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

3. Några frågor om 5G, punkt 4 (M)

av Jessika Roswall (M), Sten Bergheden (M), Anders Hansson (M) och Åsa Coenraads (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:3387 av Jessika Roswall m.fl. (M) yrkande 4 och
avslår motion
2019/20:3381 av Jens Holm m.fl. (V).

Ställningstagande

Det saknas i dag en gemensam linje hos de nordiska länderna för hur man ser på säkerhetsriskerna kopplat till leverantörerna av 5G-nätet. Detta utgör enligt vår mening en betydande brist i ljuset av de höga ambitioner som de nordiska länderna har på 5G-området och står även i kontrast till ambitionerna att fördjupa det nordiska säkerhets- och försvarssamarbetet, inklusive samarbetet för att stärka cybersäkerheten.

Vidare anser vi att 5G-frågan också har koppling till den bredare problemställningen som handlar om att det saknas lagstiftning för att hindra utländska investeringar i kritisk infrastruktur i flera av de nordiska länderna. Det innebär att det inte finns möjligheter att väga in säkerhetspolitiska överväganden när 5G-nätet ska auktioneras ut under 2019 och 2020. Med nuvarande författningsstöd kan beslut därför enbart fattas med utgångspunkt från pris och prestanda i flera nordiska länder, vilket är otillfredsställande med tanke på de säkerhetspolitiska implikationer som följer av utbyggnaden av 5G-nätet.

Mot denna bakgrund anser vi att regeringen bör agera för att de nordiska länderna utvecklar en gemensam linje i synen på säkerhetsriskerna med avseende på leverantörer av 5G-nätet och att de nordiska länderna koordinerar sitt agerande och sina ställningstaganden vid internationella förhandlingar om säkerhetsaspekter kopplade till 5G-nätets utbyggnad. De nordiska länderna bör även skapa förutsättningar för att också kunna väga in säkerhetspolitiska faktorer vid upphandlingen eller utauktioneringen av kritisk infrastruktur.

Det vi nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

4. Några frågor om 5G, punkt 4 (V)

av Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:3381 av Jens Holm m.fl. (V) och
avslår motion
2019/20:3387 av Jessika Roswall m.fl. (M) yrkande 4.

Ställningstagande

Jag vill inledningsvis understryka att utbyggnaden av 5G inte enbart handlar om en vidareutveckling av 4G-nätet utan utgör också ett system som medger utveckling av helt nya tjänster. Detta gör det nödvändigt med kommunikationslösningar som inte är beroende av eller riskerar att påverkas av utomstående aktörer. En framgångsrik utbyggnad av 5G-nätet skapar också förutsättningar för ökad elektrifiering inom transportsektorn och förbättrade kommunikations-möjligheter på landsbygden. Enligt min uppfattning har utbyggnaden av 5G-nätet därmed potential att bl.a. lägga grunden för innovativa och klimatsmarta transporter samt minska klyftan mellan stad och land. Att tillgodose dessa kollektiva nyttigheter förutsätter dock att en utbyggnad i alla led säkerställer Sveriges nationella säkerhetsintressen. Jag anser att ovan anförda strategiska och säkerhetsmässiga motiv stärker skälen för att staten bör äga 5G-nätet och ansvara för utbyggnaden. Med staten som ägare kan förutsättningarna stärkas för att nödvändiga och hållbara framtidsinvesteringar prioriteras framför privata operatörers vinstintressen, och att nationella säkerhetsintressen kan säkerställas. Ett statligt ägt nät är enligt min uppfattning det mest samhällsekonomiskt rationella systemet eftersom telenät är att jämställa med annan samhällskritisk infrastruktur. Med ett statligt ägande av framtida radionät kan tillstånd för radiosändaranvändning avgöras i enlighet med regeringens nya förslag, men med den stora fördelen att staten äger nätet. Ett statligt ägande stänger inte heller dörren för utbyggnad genom externa operatörer där staten inte har kapacitet att bygga ut i egen regi. Jag anser därför att regeringen bör återkomma med förslag på hur utbyggnaden av 5G-nät kan genomföras i statlig regi.

Det jag nu har anfört bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2019/20:15 Skydd av Sveriges säkerhet vid radioanvändning:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Följdmotionerna

2019/20:3381 av Jens Holm m.fl. (V):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på hur utbyggnad av 5G-nät kan ske i statlig regi och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3387 av Jessika Roswall m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av cyber- och informationssäkerheten och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör följa utvecklingen av tillämpningen av de nya reglerna och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör se över vad som anförs i motionen om att beviljade tillstånd och återkallelser bör överklagas till regeringen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en gemensam nordisk linje i frågan om säkerheten i 5G-nätet och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i lagen (2003:389)
om elektronisk kommunikation

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 6, 11, 23 och 24 §§, 7 kap. 6 § och 8 kap. 19 och 19 a §§ lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.**6 §¹**

Tillstånd att använda radiosändare ska beviljas, om

1. det kan antas att radiofrekvenserna kommer att användas på ett sådant sätt att risk för otillåten skadlig störning inte uppkommer,

2. radioanvändningen utgör en effektiv användning av frekvensutrymmet,

3. det kan antas att radioanvändningen inte kommer att hindra sådan radio-kommunikation som är särskilt viktig med hänsyn till den fria åsiktsbildningen,

4. radioanvändningen inte kommer att ta i anspråk frekvensutrymme som behövs för att upprätthålla en rimlig beredskap för utveckling av befintliga och nya radioanvändningar eller frekvensutrymme för vilket radioanvändningen har harmoniserats i enlighet med internationella avtal som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser antagna med stöd av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt,

5. det kan antas att radioanvändningen inte kommer att inkräkta på det frekvensutrymme som behövs för verksamhet som avses i 3 §, *och*

6. det inte med hänsyn till att sökanden tidigare har fått tillstånd återkallat eller något annat liknande förhållande finns skälig anledning att anta att radioanvändningen kommer att ske i strid med tillståndsvillkoren.

5. det kan antas att radioanvändningen inte kommer att inkräkta på det frekvensutrymme som behövs för verksamhet som avses i 3 §,

6. det inte med hänsyn till att sökanden tidigare har fått tillstånd återkallat eller något annat liknande förhållande finns skälig anledning att anta att radioanvändningen kommer att ske i strid med tillståndsvillkoren, *och*

7. det kan antas att radioanvändningen inte kommer att orsaka skada för Sveriges säkerhet.

Tillstånd att använda radiosändare för utsändningar som kräver tillstånd enligt annan lag eller enligt bestämmelser meddelade med stöd

Tillstånd att använda radiosändare för utsändningar som kräver tillstånd enligt annan lag eller enligt bestämmelser meddelade med stöd

¹ Senaste lydelse 2010:497.

av annan lag, får meddelas endast av annan lag, får meddelas endast om sådant tillstånd finns. *Då gäller inte första stycket 7.*

Om tillståndet avser en viss radiosändare ska denna, tillsammans med avsedd radiomottagare, vara så beskaffad i tekniskt hänseende att den uppfyller rimliga krav på en effektiv frekvensanvändning och på möjligheten att verka i den miljö som den är avsedd för.

11 §²

Tillstånd att använda radiosändare får förenas med villkor om

1. det frekvensutrymme som tillståndet avser,
2. vilken eller vilka elektroniska kommunikationstjänster eller slag av elektroniska kommunikationsnät eller tekniker som tillståndet avser,
3. täckning och utbyggnad inom landet,
4. det geografiska område som tillståndet avser,
5. skyldighet för sökanden att dela frekvensutrymme med annan,
6. sådant som i enlighet med beslut om en harmoniserad användning av radiofrekvenser ska uppställas som villkor när den som ska tilldelas radiofrekvens har utsetts i enlighet med internationella avtal eller bestämmelser antagna med stöd av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt,
7. skyldigheter som följer av tillämpliga internationella avtal i fråga om användning av frekvenser,
8. åtaganden som har gjorts i samband med beviljande av tillstånd enligt 8 §, *samt*
9. tekniska krav och annat som krävs för att säkerställa ett faktiskt och effektivt frekvensutnyttjande.
8. åtaganden som har gjorts i samband med beviljande av tillstånd enligt 8 §,
9. tekniska krav och annat som krävs för att säkerställa ett faktiskt och effektivt frekvensutnyttjande, *och*
10. *krav som är av betydelse för Sveriges säkerhet.*

Villkor enligt första stycket som innebär en begränsning av vilka elektroniska kommunikationstjänster eller vilka tekniker som får användas, får meddelas endast om det krävs för att

1. undvika skadlig störning,
2. säkerställa ett effektivt frekvensutnyttjande,
3. skydda människors liv eller hälsa,
4. tillgodose det allmännas intresse av att vissa elektroniska kommunikationstjänster finns tillgängliga i vissa delar av landet, eller
5. tillgodose det allmännas intresse av att främja tillhandahållandet av radio- och tv-tjänster för vilka tillstånd meddelats enligt annan lag.

Villkor som innebär att endast en viss elektronisk kommunikationstjänst får tillhandahållas, får meddelas endast om det krävs för att säkerställa verksamhet som bedrivs i syfte att skydda människors liv eller hälsa, eller om det annars finns synnerliga skäl för det med hänsyn till ett allmänt intresse.

² Senaste lydelse 2011:590.

Första stycket 10 gäller inte för tillstånd som avses i 6 § andra stycket.

23 §³

Tillstånd eller del av tillstånd att använda radiosändare eller nummer får överlåtas efter medgivande från den myndighet som meddelat tillståndet. Sådant medgivande ska lämnas, om

1. förvärvaren uppfyller de krav som ställts på sökanden i samband med att tillståndet meddelades,

2. det inte finns skäl att anta att överlåtelsen inverkar menligt på konkurrensen,

3. överlåtelsen inte leder till ändrad användning av radiofrekvenserna, om denna är harmoniserad enligt bestämmelser antagna med stöd av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, *och*

3. överlåtelsen inte leder till ändrad användning av radiofrekvenserna, om denna är harmoniserad enligt bestämmelser antagna med stöd av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt,

4. förvärvaren av ett tillstånd att använda radiosändare inte tidigare har fått ett sådant tillstånd återkallat enligt 7 kap. 6 § första stycket 4,

5. det kan antas att förvärvarens radioanvändning inte kommer att orsaka skada för Sveriges säkerhet, och tillstånd har beviljats före den 1 januari 2020, och

4. det inte finns något annat särskilt skäl mot det.

6. det inte finns något annat särskilt skäl mot det.

Första stycket 4 och 5 gäller inte vid överlåtelse av ett tillstånd som avses i 6 § andra stycket.

Förvärvaren övertar överlåtarens rättigheter och skyldigheter enligt denna lag för tiden efter medgivandet. Vid överlåtelse av del av tillstånd ska den överlåtna delen anses som ett nytt tillstånd.

Vid medgivandet får myndigheten meddela de nya eller ändrade villkor som överlåtelsen *föranleder*.

Vid medgivandet får myndigheten meddela de nya eller ändrade villkor som *behövs på grund av* överlåtelsen.

En överlåtelse i strid med denna paragraf är utan verkan.

24 §⁴

Bestämmelserna om överlåtelse av tillstånd eller del av tillstånd i 23 § första *stycket*, *andra* stycket första meningen och *fjärde* stycket

Bestämmelserna om överlåtelse av tillstånd eller del av tillstånd i 23 § första *och andra* *styckena*, *tredje* stycket första meningen och

³ Senaste lydelse 2010:497.

⁴ Senaste lydelse 2010:497.

ska också tillämpas på uthyrning av *femte* stycket ska också tillämpas tillstånd eller del av tillstånd att använda radiosändare. på uthyrning av tillstånd eller del av tillstånd att använda radiosändare.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från kravet på medgivande vid uthyrning som avser en kortare period eller annars är av begränsad omfattning.

7 kap.

6 §⁵

Ett tillstånd får återkallas och tillståndsvillkor ändras omedelbart, om

1. ett sådant tillstånd som avses i 3 kap. 6 § andra stycket har upphört att gälla, om inte särskilda skäl talar mot en återkallelse,

2. den som har sökt tillståndet har lämnat oriktiga uppgifter eller inte lämnat uppgifter av betydelse för tillståndet,

3. förändringar inom radiotekniken eller ändringar i radioanvändningen på grund av internationella överenskommelser som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser antagna med stöd av fördraget om Europeiska unionens funktions sätt har medfört att ett nytt tillstånd med samma villkor inte skulle kunna meddelas,

4. radioanvändningen har orsakat skada för Sveriges säkerhet eller det kan antas att radioanvändningen kommer att orsaka sådan skada,

4. tillståndshavaren trots påminnelse inte betalar avgift enligt 8 kap. 17 eller 18 §, eller

5. tillståndshavaren begär att tillståndet ska återkallas.

5. tillståndshavaren trots påminnelse inte betalar avgift enligt 8 kap. 17 eller 18 §, eller

6. tillståndshavaren begär att tillståndet ska återkallas.

Tillståndsvillkor får också ändras omedelbart i fall som avses i 3 kap. 23 §.

Första stycket 4 gäller inte för tillstånd som avses i 3 kap. 6 § andra stycket.

Ett tillstånd får återkallas enligt första stycket 1–3 endast om ändamålet med återkallelsen inte lika väl kan tillgodoses genom att tillståndsvillkoren ändras.

Ett tillstånd får återkallas enligt första stycket 1–4 endast om ändamålet med återkallelsen inte lika väl kan tillgodoses genom att tillståndsvillkoren ändras.

8 kap.

19 §⁶

En myndighets beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av lagen får överklagas *hos* allmän förvaltningsdomstol. *Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.*

En myndighets beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av lagen får överklagas *till* allmän förvaltningsdomstol. *När ett beslut överklagas är myndigheten motpart i domstolen.*

⁵ Senaste lydelse 2010:497.

⁶ Senaste lydelse 2007:881.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Kammarrättens avgörande i ett mål enligt denna lag får inte överklagas.

19 a §⁷

Beslut enligt denna lag får överklagas av den som är part i ärendet, om beslutet har gått parten emot, och även av annan vars rättigheter påverkas negativt av beslutet.

Säkerhetspolisen och Försvarsmakten får överklaga beslut som gäller

1. beviljande av tillstånd att använda radiosändare eller medgivande att överlåta eller hyra ut ett sådant tillstånd,

2. att förena tillstånd att använda radiosändare med villkor, eller

3. återkallelse av tillstånd att använda radiosändare eller ändring av villkor i ett sådant tillstånd.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2020.

⁷ Senaste lydelse 2009:546.

2 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs i fråga om offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)⁸ dels att nuvarande 17 kap. 4 b och 4 c §§ ska betecknas 17 kap. 4 c och 4 d §§,

dels att rubrikerna närmast före 15 kap. 3 § och 18 kap. 4 § ska lyda ”Sekretessbrytande bestämmelser”,

dels att rubrikerna närmast före 17 kap. 4 b och 4 c §§ ska sättas närmast före 17 kap. 4 c och 4 d §§,

dels att det ska införas fyra nya paragrafer, 15 kap. 3 a §, 17 kap. 4 b §, 18 kap. 4 a § och 19 kap. 3 b §, att det närmast före 17 kap. 4 a § ska införas en ny rubrik som ska lyda ”Tillståndsprovning efter allmän inbjudan till ansökan” och att det närmast före 17 kap. 4 b § och 19 kap. 3 b § ska införas nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

15 kap.

3 a §

Sekretessen enligt 1, 1 a och 2 §§ hindrar inte att Säkerhetspolisen eller Försvarsmakten lämnar uppgift som avses där till Post- och telestyrelsen, om uppgiften avser

1. frågan om radioanvändning enligt en tillståndsansökan eller en ansökan om medgivande att överlåta eller hyra ut tillstånd att använda radiosändare enligt 3 kap. lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, kan antas komma att orsaka skada för Sveriges säkerhet,

2. behovet av att förena ett sådant tillstånd med villkor om krav som är av betydelse för Sveriges säkerhet och vilka villkor som tillståndet i så fall bör förenas med, eller

3. frågan om det finns skäl att återkalla tillstånd eller ändra tillståndsvillkor enligt 7 kap. 6 § första stycket 4 lagen om elektronisk kommunikation.

⁸ Senaste lydelse av

17 kap. 4 b § 2011:779

17 kap. 4 c § 2018:1114

rubriken närmast före 17 kap. 4 b § 2011:553

rubriken närmast före 17 kap. 4 c § 2018:1114.

En uppgift får lämnas endast om intresset av att uppgiften lämnas har företrädare framför det intresse som sekretessen ska skydda.

17 kap.

Sekretessbrytande bestämmelse

4 b §

Sekretessen enligt 4 a § hindrar inte att uppgift lämnas till Säkerhetspolisen och Försvarsmakten om vem som är sökande i ett ärende som avses där.

18 kap.

4 a §

Sekretessen enligt 2 § hindrar inte att Säkerhetspolisen lämnar uppgift som avses där till Post- och telestyrelsen, om uppgiften avser

1. frågan om radioanvändning enligt en tillståndsansökan eller en ansökan om medgivande att överlåta eller hyra ut tillstånd att använda radiosändare enligt 3 kap. lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, kan antas komma att orsaka skada för Sveriges säkerhet,

2. behovet av att förena ett sådant tillstånd med villkor om krav som är av betydelse för Sveriges säkerhet och vilka villkor som tillståndet i så fall bör förenas med, eller

3. frågan om det finns skäl att återkalla tillstånd eller ändra tillståndsvillkor enligt 7 kap. 6 § första stycket 4 lagen om elektronisk kommunikation.

En uppgift får lämnas endast om intresset av att uppgiften lämnas har företrädare framför det intresse som sekretessen ska skydda.

19 kap.*Sekretessbrytande bestämmelse**3 b §*

Sekretessen enligt 3 § hindrar inte att uppgift lämnas till Säkerhetspolisen och Försvarsmakten om vem som är sökande i ett ärende om tillstånd att använda radiosändare enligt 3 kap. lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2020.

BILAGA 3

Justitieutskottets yttrande 2019/20:JuU3y

Skydd av Sveriges säkerhet vid radioanvändning

Till trafikutskottet

Trafikutskottet har beslutat att ge bl.a. justitieutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 2019/20:15 Skydd av Sveriges säkerhet vid radioanvändning och de motioner som väckts med anledning av propositionen i de delar dessa berör justitieutskottets beredningsområde.

Justitieutskottet begränsar mot denna bakgrund sitt yttrande till frågor om säkerhetsskydd och Säkerhetspolisens roll i denna typ av ärenden samt, när det gäller följdmotioner, till kommittémotion 2019/20:3387 av Jessika Roswall m.fl. (M) yrkandena 1 och 3.

Justitieutskottet föreslår att trafikutskottet tillstyrker regeringens lagförslag i berörda delar och avstyrker motionsförslagen.

I yttrandet finns två avvikande meningar (M, SD, KD).

Utskottets överväganden

Tillstånd att använda radiosändare m.m.

Gällande rätt

I 3 kap. lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, förkortad LEK, finns bestämmelser om rätt att använda radiosändare. Som huvudregel krävs det tillstånd för att få använda radiosändare. Frågor om tillstånd prövas av Post- och telestyrelsen (PTS). Tillståndet kan avse en viss radiosändare eller att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme. Kravet på tillstånd gäller inte för Polismyndigheten, Försvarmakten, Försvarets radioanstalt och viss verksamhet hos Försvarets materielverk. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får också meddela föreskrifter om undantag från tillståndsplikten (3 kap. 1–5 §§).

Tillståndsprövningen bygger på att en tillståndsansökan som huvudregel ska beviljas om vissa förutsättningar är uppfyllda (3 kap. 6 §). Det finns bl.a. krav på att det kan antas att radiofrekvenserna kommer att användas på ett sådant sätt att risk för otillåten skadlig störning inte uppkommer, att radioanvändningen utgör en effektiv användning av frekvensutrymmet och att det inte med hänsyn till att sökanden tidigare har fått tillstånd återkallat eller något annat liknande förhållande finns skälig anledning att anta att radioanvändningen kommer att ske i strid med tillståndsvillkoren. Däremot saknas det i dag möjlighet att vid tillståndsgivningen eller senare ta särskild hänsyn till Sveriges säkerhet.

Ett beslut om tillstånd kan överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Kammarrättens avgöranden får inte överklagas (8 kap. 19 §).

Propositionen

Radioanvändning ska inte få orsaka skada för Sveriges säkerhet

Regeringen föreslår nu en lagändring som innebär att det för att få tillstånd att använda radiosändare, eller att överlåta eller hyra ut sådana tillstånd, ska vara en förutsättning att det kan antas att radioanvändningen inte kommer att orsaka skada för Sveriges säkerhet. För att få medgivande att överlåta eller hyra ut tillstånd ska det också vara en förutsättning att förvärvaren inte tidigare fått ett tillstånd återkallat på grund av att dennes radioanvändning antagits orsaka skada för Sveriges säkerhet.

Vidare ska ett tillstånd kunna förenas med villkor om krav som är av betydelse för Sveriges säkerhet.

Tillstånd ska få återkallas och tillståndsvillkor ändras omedelbart om radioanvändningen har orsakat skada för Sveriges säkerhet eller det kan antas att radioanvändningen kommer att orsaka sådan skada. Ett tillstånd ska få återkallas endast om ändamålet med återkallelsen inte lika väl kan tillgodoses

genom att tillståndsvillkoren ändras. Bestämmelserna ska inte gälla för tillstånd att använda radiosändare för sådana utsändningar som kräver tillstånd enligt någon annan lag eller enligt bestämmelser meddelade med stöd av någon annan lag.

Uttrycket Sveriges säkerhet ska ha samma betydelse som i säkerhetsskyddslagen (2018:585). Regeringen uttalade i förarbeten till denna lag bl.a. att det tar sikte på förhållanden av grundläggande betydelse för Sverige och avser såväl militär som civil verksamhet (prop. 2017/18:89 s. 38 f. och 133).

Sekretess och partsinsyn

Det är PTS som prövar frågor om tillstånd att använda radiosändare och som är tillsynsmyndighet enligt LEK. Det är dock bara Säkerhetspolisen och Försvarsmakten som tillsammans har en helhetsbild när det gäller säkerhetsläget och hotbilden mot Sverige och tillgång till de uppgifter som behövs för att bedöma om radioanvändning kan antas orsaka skada för Sveriges säkerhet. I propositionen anförs att regeringen därför planerar att i en förordning införa en skyldighet för PTS att samråda med Säkerhetspolisen och Försvarsmakten i ärenden som gäller tillstånd att använda radiosändare och att på begäran av Säkerhetspolisen eller Försvarsmakten pröva om det finns skäl att återkalla tillstånd eller ändra tillståndsvillkor på grund av att radioanvändningen har orsakat skada för Sveriges säkerhet eller det kan antas att radioanvändningen kommer att orsaka sådan skada. I samrådet ska Säkerhetspolisen och Försvarsmakten inför PTS beslut redovisa sin sammanfattande analys och bedömning av om radioanvändningen kan orsaka skada för Sveriges säkerhet och vilka villkor som är lämpliga.

De uppgifter som Säkerhetspolisen eller Försvarsmakten ska kunna lämna om att viss radioanvändning har orsakat skada för Sveriges säkerhet eller kan antas orsaka sådan skada, eller om att tillstånd bör förenas med villkor om krav som är av betydelse för Sveriges säkerhet, kommer ofta att omfattas av sekretess. För att PTS ska få tillgång till den information som krävs för att kunna tillämpa de föreslagna reglerna i LEK krävs därför att Säkerhetspolisen och Försvarsmakten vid behov kan lämna uppgifter som omfattas av sekretess till PTS i ärenden som rör tillstånd att använda radiosändare. Regeringen föreslår därför att det införs en sekretessbrytande bestämmelse för att möjliggöra ett sådant informationsutbyte. Uppgifterna kommer att ha samma sekretesskydd hos PTS som de haft hos Säkerhetspolisen eller Försvarsmakten.

Överklagande

Regeringen föreslår att Säkerhetspolisen och Försvarsmakten ska få överklaga beslut som gäller beviljande av tillstånd att använda radiosändare eller medgivande att överlåta eller hyra ut ett sådant tillstånd, att förena tillstånd att använda radiosändare med villkor, eller återkallelse av tillstånd att använda

radiosändare eller ändring av villkor i sådana tillstånd. När ett beslut överklagas ska beslutsmyndigheten vara motpart i domstol.

Motionen

I kommittémotion 2019/20:3387 av Jessica Roswall m.fl. (M) yrkande 1 begär motionärerna en översyn av cyber- och informationssäkerheten. Motionärerna konstaterar att det utifrån den nya tidens utmaningar tagits fram ett antal centrala dokument som i vart fall delvis berör cybersäkerhetsfrågor, t.ex. den nationella säkerhetsstrategin och den nya säkerhetsskyddslagen samt den nu aktuella propositionen om skydd av Sveriges säkerhet vid radioanvändning. Fokus i debatten ligger enligt motionärerna främst på utbyggnaden av nästa generations mobilnätverk (5G). Det är dock viktigt att arbetet med Sveriges säkerhet inte begränsas till 5G, som endast utgör en del av hela det digitala ekosystemet. I syfte att identifiera brister – enskilt och i samordningen – bör det därför göras en översyn av befintlig lagstiftning som berör cyber- och informationssäkerhet.

I samma motion yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att överklaganden av beviljade tillstånd m.m. ska göras till regeringen och inte som enligt förslaget till domstol. Enligt motionärerna är det mer rimligt att regeringen bedömer ett tillstånds eventuella implikationer för Sveriges säkerhet än att en domstol gör det. Regeringen bör därför skyndsamt återkomma med ett sådant förslag.

Justitiekottets uttalanden i samband med antagandet av den nya säkerhetsskyddslagen

I samband med att justitiekottet våren 2018 behandlade förslaget till en ny säkerhetsskyddslag uttalade utskottet bl.a. att förutsättningarna för säkerhetsskyddet hade förändrats sedan den dåvarande lagen trädde i kraft 20 år tidigare och att det fanns ett omfattande behov av en förändring av regelverket. Samhällsutvecklingen, inte minst digitaliseringen och den ökade användningen av informationsteknik, innebar enligt utskottet nya krav på och förutsättningar för säkerhetsskyddet, liksom den säkerhetspolitiska utvecklingen i omvärlden och den ökade globaliseringen. För att anpassa säkerhetsskyddet till dessa nya krav måste lagen moderniseras och förtydligas. Utskottet ställde sig därför bakom regeringens förslag till ny säkerhetsskyddslag (bet. 2017/18:JU21 s. 19 f.).

Samtidigt noterade utskottet vissa brister i den nya lagen. Bland annat ansåg utskottet att tillsynsmyndigheternas ansvar och befogenheter borde regleras i den nya säkerhetsskyddslagen och inte, som regeringen föreslagit i en förordning. Enligt utskottets mening är t.ex. Försvarmaktens och Säkerhetspolisens ansvar när det gäller tillsyn och möjligheter att stoppa en överlåtelse eller utkontraktering av säkerhetskänslig verksamhet av sådan vikt att dessa befogenheter borde regleras i lag och inte i en förordning. Detta skulle

ge ett mer robust regelverk. Utskottet ansåg därför att regeringen skyndsamt borde återkomma till riksdagen med ett sådant förslag.

Vidare ansåg utskottet att det behövde genomföras en bred översyn av samtliga tillsynsmyndigheters ansvar, organisation och resursfördelning. Säkerhetsskyddslagen skulle enligt förslaget omfatta alla verksamheter som till någon del har betydelse för Sveriges säkerhet eller landets internationella åtaganden. Det ankommer på myndigheterna och övriga aktörer att själva, genom en aktiv handling, identifiera om de bedriver någon sådan säkerhetskänslig verksamhet. Regeringen noterade i propositionen att detta kan innebära svårigheter för verksamhetsutövarna men ansåg att problematiken får lösas i samverkan med Försvarsmakten, Säkerhetspolisen och övriga tillsynsmyndigheter. Begreppen Sveriges säkerhet och säkerhetskänslig verksamhet kunde emellertid enligt utskottet medföra betydande tolkningssvårigheter, inte minst för enskilda verksamhetsutövare. Mot bakgrund av det ökade stöd som myndigheter och andra aktörer skulle komma att behöva från tillsynsmyndigheterna vid tillämpningen av den nya lagen är det viktigt att dessa myndigheter har en ändamålsenlig organisation och på ett effektivt sätt kan främja säkerhetsskyddet hos aktörerna. Enligt utskottet var det därför angeläget med en översyn av tillsynsmyndigheternas ansvar, organisation och resursfördelning. Utskottet såg positivt på att regeringen hade tillsatt en utredning som bl.a. skulle se över hur en ändamålsenlig tillsyn enligt säkerhetsskyddslagstiftningen ska vara utformad (dir. 2017:32). Det var emellertid enligt utskottet viktigt att detta arbete innebär en bred översyn av tillsynens organisation och tillsynsmyndigheternas funktioner och också leder fram till nödvändiga förändringar på området. För att säkerställa detta föreslog utskottet att riksdagen skulle tillkännage det som utskottet anförde om en översyn av tillsynsmyndigheternas ansvar, organisation och resursfördelning för regeringen.

Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2017/18:289).

Kompletteringar till den nya säkerhetsskyddslagen

Utredningen om vissa säkerhetsskyddsfrågor överlämnade i november 2018 betänkandet Kompletteringar till den nya säkerhetsskyddslagen (SOU 2018:82). Utredningens huvudsakliga förslag kan sammanfattas enligt följande:

- Skyldigheten att ingå säkerhetsskyddsavtal utvidgas så att skyddet kan upprätthållas oavsett var verksamheten bedrivs.
- För att komma till rätta med vissa brister som uppmärksammats föreslås ett antal förebyggande åtgärder (kontrollstationer) som är inriktade både på situationen vid utkontraktering och upplåtelse och som kan aktualiseras även vid vissa andra förfaranden med utomstående parter.
- Enligt den första kontrollstationen ska den som bedriver säkerhetskänslig verksamhet och som avser att genomföra ett förfarande som kräver säkerhetsskyddsavtal innan förfarandet inleds genom en särskild

säkerhetsbedömning identifiera vilka säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter eller vilken säkerhetskänslig verksamhet i övrigt som den utomstående parten kan få tillgång till och som kräver säkerhetsskydd. Med utgångspunkt i den särskilda säkerhetsbedömningen och övriga omständigheter ska verksamhetsutövaren pröva om det planerade förfarandet är lämpligt från säkerhetsskyddssynpunkt.

- Den andra kontrollstationen går bl.a. ut på att verksamhetsutövare som planerar att inleda ett förfarande i vissa fall ska samråda med tillsynsmyndigheten. Tillsynsmyndigheten har möjlighet att förelägga verksamhetsutövaren att vidta åtgärder enligt säkerhetsskyddslagen och de föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen. Om ett föreläggande inte följs eller om tillsynsmyndigheten bedömer att det planerade förfarandet är olämpligt från säkerhetsskyddssynpunkt även om ytterligare åtgärder vidtas, får tillsynsmyndigheten besluta att verksamhetsutövaren inte får genomföra det planerade förfarandet. Ett föreläggande eller förbud får bara beslutas om skälen för åtgärden uppväger den skada eller annan olägenhet som åtgärden medför för allmänna eller enskilda intressen. Det föreslås att ett föreläggande ska få överklagas till Förvaltningsrätten i Stockholm, varvid tillsynsmyndigheten bör vara motpart. Prövnings-tillstånd bör krävas vid överklagande till kammarrätten. Ett förbud föreslås få överklagas till regeringen.
- En tredje kontrollstation är en sorts ”nödbroms”, som innebär en möjlighet för tillsynsmyndigheten att ingripa mot ett pågående förfarande, t.ex. en pågående utkontraktering eller ett annat pågående samarbete. Om ett sådant pågående förfarande som omfattas av ett krav på säkerhetsskyddsavtal är olämpligt från säkerhetsskyddssynpunkt, får tillsynsmyndigheten förelägga verksamhetsutövaren eller den utomstående parten i förfarandet att vidta de åtgärder som är nödvändiga för att förhindra skada för Sveriges säkerhet. Föreläggandet kan bl.a. innebära ett krav på att hela eller delar av förfarandet ska upphöra. Ett föreläggande får bara beslutas om skälen för åtgärden uppväger den skada eller annan olägenhet som åtgärden medför för allmänna eller enskilda intressen. Föreläggandet får förenas med vite och får överklagas till regeringen.
- Utredningen föreslår vidare att Säkerhetspolisen och Försvarsmakten ska bli samordningsmyndigheter. I denna roll ligger att de ska ansvara för att följa upp, utvärdera och utveckla tillsynsarbetet, i samråd utveckla och tillhandahålla metodstöd för tillsyn, verka för erfarenhetsutbyte och förmedla relevant hotinformation till tillsynsmyndigheterna.

Betänkandet bereds inom Regeringskansliet.

Utskottets ställningstagande

Som utskottet uttalade i samband med beredningen av den nya säkerhetsskyddslagen innebär samhällsutvecklingen, inte minst

digitaliseringen och den ökade användningen av informationsteknik, nya krav på och förutsättningar för säkerhetsskyddet, liksom den säkerhetspolitiska utvecklingen i omvärlden och den ökade globaliseringen. Utskottet delar därför regeringens bedömning att det finns ett behov av att skydda Sveriges säkerhet vid radioanvändning. Från de utgångspunkter utskottet har att beakta framstår det som en brist att det i dag varken vid tillståndsgivningen för radiosändare eller senare finns möjlighet att ta särskild hänsyn till Sveriges säkerhet. Mot denna bakgrund är utskottet positivt till det nu aktuella förslaget om att kunna förena tillstånd med villkor om att det kan antas att radioanvändningen inte kommer att orsaka skada för Sveriges säkerhet.

Som regeringen anför innebär det samråd som regeringen avser att besluta om i förordning inte någon ändrad ordning av beslutsfattandet i ärenden som rör tillstånd att använda radiosändare. PTS skulle därför kunna komma att fatta beslut som går Säkerhetspolisen emot när det gäller vilka åtgärder som bör vidtas för att skydda Sveriges säkerhet. Eftersom Säkerhetspolisen har i uppgift att bevaka och värna Sveriges säkerhet delar utskottet regeringens bedömning att myndigheten bör kunna överklaga sådana beslut.

Sammanfattningsvis anser således justitieutskottet, utifrån de utgångspunkter som utskottet har att beakta, att trafikutskottet bör tillstyrka propositionen.

När det gäller motionsyrkandet om en översyn av cyber- och informationssäkerheten delar utskottet motionärernas uppfattning att det är viktigt att arbetet med Sveriges säkerhet inte bara begränsas till t.ex. utbyggnaden av nästa generations mobilnätverk (5G) utan att man måste anlägga en bredare blick som omfattar det som motionärerna benämner hela det digitala ekosystemet. Som framgår ovan pågår i dag också arbete på detta område, t.ex. den komplettering av den nya säkerhetsskyddslagen som bereds inom Regeringskansliet. Det har mot denna bakgrund inte framkommit något som ger anledning för riksdagen att, utifrån de synpunkter som justitieutskottet har att beakta, göra ett sådant tillkännagivande om en mer allmän översyn av cyber- och informationssäkerheten som efterfrågas i motion 2019/20:3387 (M) yrkande 1. Trafikutskottet bör därför avstyrka yrkandet.

När det gäller instansordningen har utskottet ingen annan uppfattning än regeringen om att den nuvarande ordningen för närvarande bör behållas, vilket innebär att beslut överklagas till domstol. Utskottet noterar därvid vad regeringen anför om att utformningen av instansordningen i ärenden som berör Sveriges säkerhet är aktuell i flera olika sammanhang och det kan därför finnas anledning att återkomma till frågan. Mot denna bakgrund anser utskottet, utifrån de utgångspunkter som utskottet har att beakta, att trafikutskottet bör avstyrka motion 2019/20:3387 (M) yrkande 3 om att beviljande av anstånd m.m. ska överklagas till regeringen.

Stockholm den 24 oktober 2019

På justitieutskottets vägnar

Fredrik Lundh Sammeli

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Lundh Sammeli (S), Andreas Carlson (KD), Johan Forssell (M), Petter Löberg (S), Magdalena Schröder (M), Adam Marttinen (SD), Maria Strömkvist (S), Johan Hedin (C), Linda Westerlund Snecker (V), Ellen Juntti (M), Katja Nyberg (SD), Joakim Sandell (S), Carina Ödebrink (S), Johan Pehrson (L), Rasmus Ling (MP), Ingemar Kihlström (KD) och Bo Broman (SD).

Avvikande meningar

1. Översyn av lagstiftning som rör cyber- och informationssäkerhet (M, SD, KD)

Andreas Carlson (KD), Johan Forssell (M), Magdalena Schröder (M), Adam Marttinen (SD), Ellen Juntti (M), Katja Nyberg (SD), Ingemar Kihlström (KD) och Bo Broman (SD) anför:

Den snabba utvecklingen av digital kommunikation de senaste åren ställer stora krav på att lagstiftning, strategier och föreskrifter är uppdaterade, relevanta och sinsemellan kompatibla. Utifrån den nya tidens utmaningar har ett antal centrala dokument tagits fram vilka berör cybersäkerhetsfrågor, helt eller delvis. Det gäller t.ex. den nationella säkerhetsstrategin, den nya säkerhetsskyddslagen, regeringens nationella strategi för samhällets informations- och cybersäkerhet och den nu aktuella propositionen om skydd av Sveriges säkerhet vid radioanvändning.

Fokus i debatten ligger just nu till största delen på nästa generations mobilnätverk (5G). Samtidigt är det viktigt att arbetet med Sveriges säkerhet inte begränsas till 5G, som endast utgör en del av hela det digitala ekosystemet.

Det bör därför göras en översyn av befintlig lagstiftning och strategier som berör cyber- och informationssäkerhet i syfte att identifiera brister – enskilt och i samordningen – samt att föreslå förbättringar. Trafikutskottet bör därför tillstyrka motion 2019/20:3387 (M) yrkande 1.

2. Instansordningen (M, SD, KD)

Andreas Carlson (KD), Johan Forssell (M), Magdalena Schröder (M), Adam Marttinen (SD), Ellen Juntti (M), Katja Nyberg (SD), Ingemar Kihlström (KD) och Bo Broman (SD) anför:

Mot bakgrund av takten i den pågående digitala utvecklingen och de säkerhetsutmaningar som 5G för med sig är det angeläget att Säkerhetspolisen ges möjlighet att överklaga beviljade tillstånd eller återkallelse av tillstånd när det är motiverat utifrån Sveriges säkerhet. Enligt vår mening, som delas av bl.a. Säkerhetspolisen, bör dock detta ske till regeringen och inte som i dag till domstol. Att regeringen ska vara överklagandeinstans är en mer rimlig modell än alternativet, att tolkningar av eventuella implikationer för Sveriges säkerhet ska avgöras av domstol.

Regeringen anför i den aktuella propositionen att det finns skäl att återkomma till frågan i samband med andra förslag som berör Sveriges digitala säkerhet. Det är enligt vår mening viktigt att detta sker skyndsamt.

Mot denna bakgrund bör trafikutskottet tillstyrka motion 2019/20:3387 (M) yrkande 3.

BILAGA 4

Försvarsutskottets yttrande 2019/20:FöU4y

Skydd av Sveriges säkerhet vid radioanvändning

Till trafikutskottet

Trafikutskottet har gett försvarsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 2019/20:15 Skydd av Sveriges säkerhet vid radioanvändning och följdmotionerna i de delar som berör utskottets beredningsområde.

Utskottet behandlar de två inkomna följdmotionernas samtliga fem yrkanden. Utskottet föreslår att trafikutskottet ska föreslå att riksdagen tillkännager för regeringen att den skyndsamt ska se över möjligheten för Säkerhetspolisen och Försvarsmakten när det är motiverat utifrån Sveriges säkerhet att kunna överklaga beviljande eller återkallande av tillstånd till regeringen. Utskottet föreslår i övrigt att trafikutskottet tillstyrker propositionen och avstyrker övriga motionsyrkanden.

I yttrandet finns två avvikande meningar (M, KD).

Utskottets överväganden

Propositionen

I propositionen lämnas förslag till ändringar i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation och offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) för att kunna skydda Sveriges säkerhet vid användning av radiosändare.

För att få tillstånd att använda radiosändare och för att få medgivande till överlåtelse eller uthyrning av sådana tillstånd ska det vara en förutsättning att det kan antas att radioanvändningen inte kommer att orsaka skada för Sveriges säkerhet. Tillstånd ska kunna förenas med villkor om krav som är av betydelse för Sveriges säkerhet. Dessutom ska tillstånd kunna återkallas eller tillståndsvillkor ändras omedelbart om radioanvändningen har orsakat skada för Sveriges säkerhet eller det kan antas att radioanvändningen kommer att orsaka sådan skada. Bestämmelserna ska inte gälla för tillstånd för utsändningar som kräver tillstånd enligt radio- och tv-lagen.

Säkerhetspolisen och Försvarmakten ska kunna överklaga beslut i tillståndsfrågor som berör Sveriges säkerhet. Det föreslås också sekretessbrytande bestämmelser för att möjliggöra nödvändigt informationsutbyte mellan Post- och telestyrelsen, Säkerhetspolisen och Försvarmakten i tillståndsfrågor som berör Sveriges säkerhet.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2020.

Motionerna

I motion 2019/20:3381 av Jens Holm m.fl. (V) ställer man sig bakom förslagen i propositionen då man anser att förslagen är rimliga för att nationella säkerhetsintressen ska kunna säkerställas i högre utsträckning i samband med tillstånd att använda radiosändare. Motionärerna föreslår dock att regeringen ska återkomma med förslag på hur 5G-nät kan byggas ut i statlig regi.

Jessika Roswall m.fl. (M) föreslår i motion 2019/20:3387 att regeringen ska

- verka för en översyn av befintlig lagstiftning och strategier som berör cyber- och informationssäkerhet i syfte att identifiera brister – enskilt och i samordningen – samt föreslå förbättringar (yrkande 1)
- noga följa tillämpningen av de nya reglerna som föreslås i propositionen och återkomma med en utvärdering två år efter att reglerna har trätt i kraft (yrkande 2)
- skyndsamt se över möjligheten för Säkerhetspolisen och Försvarmakten när det är motiverat utifrån Sveriges säkerhet att kunna överklaga beviljande eller återkallande av tillstånd till regeringen och inte till förvaltningsdomstol, vilket regeringen föreslår (yrkande 3)
- agera för en gemensam nordisk linje i frågan om säkerheten i 5G-nätet (yrkande 4).

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser – liksom Försvarsberedningen bl.a. gör i sin slutrapport Värnkraft – Inriktningen av säkerhetspolitiken och utformningen av det militära försvaret 2021–2025 (Ds 2019:8) – att det är centralt för landets samlade försvarsansträngningar att Sveriges elektroniska kommunikationer är säkra. Detta gäller inte minst när det svenska målet för digitaliseringspolitiken är satt att vara att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter och utvecklingen av 5G-nätet går med rasande fart samtidigt som underrättelsehoten och riskerna för rent ekonomiska brott är större än någonsin.

Utskottet bedömer att förslagen i propositionen ligger inom ramen för den nationella strategin för samhällets informations- och cybersäkerhet, vilken utskottet tidigare välkomnat (skr. 2016/17:213, bet. 2017/18:FöU4, rskr. 2017/18:142) och bl.a. kompletterar den lag om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster som tidigare stiftats i syfte att genomföra EU:s direktiv om nät- och informationssäkerhet (NIS-direktivet) i svensk rätt (prop. 2017/18:205, bet. 2017/18:FöU14, rskr. 2017/18:375). Utskottet ser i sammanhanget positivt på det nationella center för att öka informations- och cybersäkerheten som aviserats av regeringen.

Utskottet instämmer med regeringen om att det krävs författningsändringar för att samhällsviktiga aktörers behov och nationella säkerhetsintressen ska kunna säkerställas i högre utsträckning och välkomnar därför propositionens förslag. Utskottet bedömer att det är en förutsättning för att kunna möta allvarliga hot mot samhällets funktioner och hävda Sveriges suveränitet och territoriella integritet.

Utskottet finner med anledning av den aktuella propositionen, tidigare lagförslag och den nationella strategin inte anledning att i dagsläget göra en ytterligare översyn av befintlig lagstiftning och strategier som berör cyber- och informationssäkerhet i syfte att identifiera brister. Trafikutskottet bör därför avstyrka motion 2019/20:3387 (M) yrkande 1. Utskottet förutsätter vidare att regeringen noga kommer att följa tillämpningen av de nya reglerna som föreslås i propositionen och överväga en utvärdering i framtiden. Även yrkande 2 i samma motion bör därmed avstyrkas av trafikutskottet.

Regeringen konstaterar att det finns olika instansordningar vid överklagande av ärenden som innehåller bedömningar av frågor som rör Sveriges säkerhet. Prövningen i ärenden som rör tillstånd att använda radiosändare kommer att innefatta en rad olika bedömningsgrunder som inte tar sikte på frågan om Sveriges säkerhet. Enligt regeringen är det i dessa delar inte lämpligt att regeringen prövar överklaganden. Regeringen anser att det är förenat med praktiska svårigheter att låta de delar av ett överklagande som berör Sveriges säkerhet överklagas till regeringen medan övriga delar överklagas till allmän förvaltningsdomstol, men att det kan finnas anledning att återkomma till frågan då instansordningen i ärenden som berör Sveriges säkerhet är aktuell i flera andra sammanhang. Utskottet föreslår dock, mot bakgrund av det säker-

hetspolitiska läget, att regeringen skyndsamt ska se över möjligheten för Säkerhetspolisen och Försvarsmakten när det är motiverat utifrån Sveriges säkerhet att kunna överklaga beviljande eller återkallande av tillstånd till regeringen. Utskottet föreslår med tillstyrkande av motion 2019/20:3387 (M) yrkande 3 således att trafikutskottet ska föreslå att riksdagen tillkännager för regeringen vad utskottet anför ovan.

Mot bakgrund av att den befintliga strategins inriktning och redan pågående samarbeten mellan de nordiska länderna – t.ex. de nordiska ländernas avsiktsförklaring i fråga om ett fördjupat samarbete om 5G (regeringens webbplats, maj 2018) – ser utskottet inte anledning för trafikutskottet att i dagsläget tillstyrka förslaget om ett ökat nordiskt samarbete, dvs. motion 2019/20:3387 (M) yrkande 4, som således bör avstyrkas.

Utskottet anser vidare inte att ett statligt ägt 5G-nät är lösningen på säkerhetsutmaningarna och vidhåller att ansvarsprincipen kräver att alla berörda aktörer – privata som offentliga – har ett ansvar för att identifiera och möta informationspåverkan inom sina respektive ansvarsområden, t.ex. i samband med överlåtelser och upplåtelser av viktigare infrastruktur. Alla måste bidra till att förebygga och förhindra att väsentliga totalförsvarsintressen exponeras för risker. Grundliga risk- och konsekvensanalyser är därför nödvändiga i sådana sammanhang. Utskottet instämmer med vad regeringen uttrycker om att det i sammanhanget är särskilt viktigt med samverkan och en gemensam riktning för arbetet på området eftersom ingen kan lösa säkerhetsutmaningarna ensam. Med det anförda anser utskottet att trafikutskottet bör avstyrka motion 2019/20:3381 (V) om att regeringen ska återkomma med förslag på hur 5G-nät kan byggas ut i statlig regi.

Utskottet ser sammanfattningsvis positivt på förslagen i propositionen och regeringens fortsatta arbete på området. Det är viktigt att alla de initiativ som nu tas och som är av intresse för totalförsvaret verkar åt samma håll. Utskottet har i övrigt inget ytterligare att anföra med anledning av propositionen och anser sålunda att trafikutskottet bör tillstyrka denna.

Stockholm den 24 oktober 2019

På försvarsutskottets vägnar

Niklas Karlsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Niklas Karlsson (S), Paula Holmqvist (S), Jan R Andersson (M), Roger Richthoff (SD), Jörgen Berglund (M), Sven-Olof Sällström (SD), Kalle Olsson (S), Mikael Oscarsson (KD), Allan Widman (L), Caroline Nordengrip (SD), Elisabeth Falkhaven (MP), Alexandra Anstrell (M), ClasGöran Carlsson (S), Lars Püss (M), Heléne Björklund (S) och Lars Thomsson (C).

Avvikande meningar

1. Skydd av Sveriges säkerhet vid radioanvändning (M, KD)

Jan R Andersson (M), Jörgen Berglund (M), Mikael Oscarsson (KD), Alexandra Anstrell (M) och Lars Püss (M) anför:

Vi står bakom målet för digitaliseringspolitiken, vilket är att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. Utbyggnaden av femte generationens mobilnätverk, 5G, kommer att vara avgörande för att möta behovet av högre överföringshastigheter, större datamängder och bättre kvalitet för mobila enheter. Den digitala teknikens utveckling har inneburit stora möjligheter för mänskligheten. Den öppnar upp för kommunikation mellan människor utanför länders gränser, kulturer och sammanhang. Sverige är i dag ett av världens mest digitaliserade länder. Utvecklingen av datakommunikationen ger stora möjligheter för ett litet exportberoende land. Dessa ska vi ta vara på. Samtidigt innebär den digitala teknikens utveckling även hot och utmaningar, inte minst för Sveriges säkerhet.

Regeringen konstaterar i den aktuella propositionen att 5G innebär stora möjligheter, men samtidigt blir hot svårare att upptäcka, risker mer svårbedömda och beroenden svåra att överblicka. Vi delar regeringens uppfattning i denna del, och propositionen är ett steg i rätt riktning.

Vi vill dock peka på områden där det finns behov av ytterligare åtgärder och förtydliganden i en fråga som är central för hur vi bäst skyddar svenska intressen, och ytterst Sveriges säkerhet. Vi föreslår därför att regeringen

- ska verka för en översyn av befintlig lagstiftning och strategier som berör cyber- och informationssäkerhet i syfte att identifiera brister – enskilt och i samordningen – samt föreslå förbättringar
- noga ska följa tillämpningen av de nya reglerna som föreslås i propositionen och återkomma med en utvärdering två år efter att reglerna har trätt i kraft.

Trafikutskottet bör ställa sig bakom det som anförs i den avvikande meningen och föreslå att riksdagen tillkännager detta för regeringen. Motion 2019/20:3387 (M) yrkande 1 och 2 tillstyrks därmed.

2. Skydd av Sveriges säkerhet vid radioanvändning – nordiskt samarbete (M)

Jan R Andersson (M), Jörgen Berglund (M), Alexandra Anstrell (M) och Lars Püss (M) anför:

Regeringen konstaterar i den aktuella propositionen att 5G innebär stora möjligheter, men samtidigt blir hot svårare att upptäcka, risker mer svårbedömda och beroenden svåra att överblicka. Vi delar regeringens uppfattning i denna del, och propositionen är ett steg i rätt riktning.

Det saknas dock i dag en gemensam linje bland de nordiska länderna kring hur man ser på säkerhetsriskerna kopplat till leverantörerna av 5G-nätet. Det utgör en betydande brist i ljuset av de höga ambitioner som de nordiska länderna har på det här området. Det står även i kontrast mot ambitionerna att fördjupa det nordiska säkerhets- och försvarssamarbetet inklusive samarbetet för att stärka cybersäkerheten. 5G-frågan är även kopplad till den bredare problemställningen att det saknas lagstiftning för att hindra utländska investeringar i kritisk infrastruktur i flera av de nordiska länderna. Det innebär att det saknas möjligheter att väga in säkerhetspolitiska överväganden när 5G-nätet ska auktioneras ut under 2019 och 2020. Under nuvarande förordningsstöd kan beslut därför enbart tas med utgångspunkt från pris och prestanda i flera nordiska länder, vilket är otillfredsställande givet de säkerhetspolitiska implikationerna kopplat till utbyggnaden av 5G-nätet.

Regeringen bör därför agera för att de nordiska länderna utvecklar en gemensam linje i synen på säkerhetsriskerna kopplat till leverantörer av 5G-nätet och att de nordiska länderna koordinerar sitt agerande och sina ställningstaganden vid internationella förhandlingar om säkerhetsaspekter kopplade till 5G-nätets utbyggnad. De nordiska länderna bör även skapa förutsättningar för att även kunna väga in säkerhetspolitiska faktorer när kritisk infrastruktur upphandlas eller auktioneras ut.

Trafikutskottet bör ställa sig bakom det som anförs i den avvikande meningen och föreslå att riksdagen tillkännager detta för regeringen. Motion 2019/20:3387 (M) yrkande 4 tillstyrks därmed.